

Universitetet i Bergen

Studiekvalitetsmelding for 2021

Innhold

1. Grunnlag for arbeidet med studiekvalitet	2
2. Beskrivelse av kvalitetssystemet	3
3. Status for studiekvalitetsarbeidet i 2021 og planer for 2022	3
a. Oppfølging av handlingsplan for kvalitet i utdanning (2017-2022)	3
b. Mentorordningen	4
c. Studentmobilitet	5
d. Varierte og studentaktive undervisnings- og vurderingsformer	5
<i>Tilrettelegging av lokaler til varierte og studentaktive undervisningsformer</i>	6
<i>Digital og fysisk undervisning</i>	6
<i>Læringsdesignsteam</i>	7
e. Støttesystem for kvalitetsarbeid	7
f. Universitetspedagogisk basiskompetanse	8
g. Samspill med samfunn og arbeidsliv	8
4. Gjennomføring	9
a. Utvikling- gjennomføring på bachelornivå	10
b. Gjennomføring på masternivå	11
c. Indikasjoner på endringer	11
d. Tiltak for at studenter skal lykkes bedre, økt studiekvalitet og faglig-sosial integrering	12
<i>Studentmedvirkning</i>	12
5. Lektorutdanningen	13
6. Tema for dialogmøtene	14
a. Oppfylling av bachelorplasser	14
b. Tiltak for å øke andelen masterstudenter i toårige masterprogram	14
c. Digital grunnkompetanse og bredde	15
<i>Tilrettelegging for bredde og tverrfaglighet i studieprogrammene</i>	15
d. Forskningsbasert utdanning	16

<i>Studentinnovasjon</i>	16
7. Incentivmidler og eksternfinansiering	17
<i>UiBs ordning for tildeling av incentivmidler</i>	17
<i>Støtte til studentaktiv læring og arbeidslivsrelevans</i>	17
<i>60 millioner til EVU</i>	17
<i>Støtte gjennom Erasmus+ og Arqus</i>	18
8. Planer for programevalueringer	18
<i>NOKUT-tilsyn 2022</i>	19
9. Endringer i studieporteføljen	19
a. Søknader om oppretting av studieprogram med oppstart høsten 2023	19
b. Søknader om nedlegging av studieprogram fra 2023	19
c. Planer om oppretting fra 2024 eller senere	19
10. Oppsummering og satsninger for 2022/2023	20

1. Grunnlag for arbeidet med studiekvalitet

Forskningsbasert utdanning er en av grunnsteinene i UiBs strategi *Kunnskap som former samfunnet* (2019-2022). UiB skal arbeide systematisk og målrettet med utdanningskvalitet, til beste for studenter, universitetet og samfunnet:

- Gjennom å ta utdanninger av høy kvalitet utvikler våre kandidater kunnskaper, ferdigheter og personlige egenskaper.
- Gjennom å utvikle utdanninger av høy kvalitet bygger vi universitetssamfunnets faglige selvforståelse og integritet.
- Gjennom å tilby utdanninger av høy kvalitet bidrar UiB til å fylle samfunnets behov for kvalifisert arbeidskraft, og for kritiske, reflekterte samfunnsborgere.

Handlingsplan for kvalitet i utdanning (2017-2022) konkretiserer UiBs tiltak for utdanningskvalitet i planperioden. Handlingsplanen er basert på tre hovedprinsipper: Studenten i sentrum, kultur for kvalitet og et åpent universitet. Gjennom et bredt spekter av studieprogrammer over mange fagområder, utdanner UiB kandidater som er rustet for å bidra til et samfunn basert på kunnskap, kompetanse og demokratiske verdier.

Handlingsplanen er forankret i UiBs nåværende strategi som utløper i 2022. I tillegg tar handlingsplanen høyde for krav fastsatt i studiekvalitets- og studietilsynsforskriftene som setter vilkår for kvalitetsarbeidet i høyere utdanning. En ny strategi for UiB er planlagt å lanseres i begynnelsen av 2023. Den nye strategien skal ha et langsiktig perspektiv med en virketid til 2030.

2. Beskrivelse av kvalitetssystemet

Den årlige studiekvalitetsmeldingen inngår i UiBs kvalitetssystem for utdanning som ble vedtatt i universitetsstyret i 2018. Studiekvalitetsmeldingen for 2022 er den femte i rekken.

Studiekvalitetsmeldingen er basert på samlede vurderinger av studiekvaliteten ved UiB. Vurderinger og informasjonsflyt starter på emnenivå av emneansvarlige, og deretter er det gjort vurderinger på program- og instituttnivå. Fakultetene har på grunnlag av disse gjennomført dialogmøter med instituttene og utformet en samlet studiekvalitetsmelding på fakultetsnivå. Krav til innhold i fakultetenes meldinger går fram av kapittel 3.1 i systembeskrivelsen til UiBs kvalitetssystem for utdanning. I tillegg kan universitetsledelsen be om at fakultetene omtaler ytterligere tema av relevans for utdanningskvalitet.

Ansvar for kvalitetsarbeidet følger den faglige linjen fra emneansvarlig til instituttleder, dekan og rektor. Det systematiske kvalitetsarbeidet skal sikre at studiekvaliteten utvikles i samsvar med fagmiljøenes egne faglige prioriteringer, UiBs strategi og handlingsplan for kvalitet i utdanning. UiBs samlede studiekvalitetsmelding bygger på informasjon fra fakultetenes studiekvalitetsmeldinger og fra dialogmøter mellom universitets- og fakultetsledelse. Studiekvalitetsmeldingen presenterer det samlede kvalitetsarbeidet ved universitetet for styret.

Fakultetene melder at kvalitetssystemet fra 2018 er fullt implementert og alle har gjennomført både treårige emneevalueringer og femårige programevalueringer, eller reakkrediteringer av eksisterende program. Fakultetene er opptatt av å forvalte og videreutvikle en kollegial kvalitetskultur, og fokuserer spesielt på å integrere alle undervisere i det daglige arbeidet med studiekvalitet.

3. Status for studiekvalitetsarbeidet i 2021 og planer for 2022

a. Oppfølging av handlingsplan for kvalitet i utdanning (2017-2022)

Handlingsplanen har en lang rekke tiltak og målsettinger. Utdanningsutvalget har mellom 2017 og 2020 årlig behandlet en sak om felles prioriteringer på tvers av fakultetene, for det påfølgende året. I UU-møtet 3. desember 2020, ble følgende tiltak prioritert som felles satsningsområder for 2021:

- Videreføring av mentorprosjektet og tett oppfølging av førsteårsstudenter.
- Forventet utveksling.
- Videreutvikle studentaktive og varierte undervisnings- og vurderingsformer.
- Øke kapasiteten i universitetspedagogisk basisopplæring for undervisningsstillinger.
- Integrere et digitalt støttesystem for det systematiske kvalitetsarbeidet, der formålet er å sikre informasjonsflyt- og lagring i sentrale prosesser.
- Følge opp arbeidet med KUSK (Kompetanseutviklingsprogram for studiekonsulenter), gjennomføringsprosjektet og mentorprosjektet.
- Legge til rette for større grad av kontakt med arbeidslivet i studieprogrammene.

Status for hvert av punktene blir omtalt i kapittel 3. og 4.

Ansvarlig for oppfølging av fellessatsingene går fram av handlingsplanen. Dels ligger ansvaret på fakultetsnivå, dels på sentrale enheter og dels er disse et fellesansvar for begge nivåene. Før statusen for fellessatsingene blir gjennomgått, har vi nedenfor en kort gjennomgang av ytterligere tiltak som fakultetene arbeider med, og som enten direkte eller indirekte følger av handlingsplanen.

Fakultet for kunst, musikk og design (KMD) har i 2021 videreført arbeidet med organisasjonsutvikling, kvalitetskultur og tilpasninger til UiBs systemer. I dette ligger også kompetansebygging og rolle- og

ansvarsavklaringer, bl.a. emneansvarsrollen i ulike studieprogram. Fakultetet har også jobbet med faglige strukturer på tvers av emnestrukturene og med redesign av studieplanene for BA og MA i kunst.

Det humanistiske fakultet (HF) deltar i prosessen med redesign av lektorutdanningen, og har i tillegg jobbet med redesign av bachelorprogrammet i engelsk som implementeres i 2022. Fakultetet har gjennomgått oversikten over eksterne fagfeller og oppdatert kontraktene. Ved utgangen av 2021 hadde HF 22 eksterne fagfeller. Fakultetet mottok for studieåret 2020/2021 insentivmidler for å arbeide med arbeidslivsrelevans i mentorordningen.

Det juridiske fakultet (JUS) arbeider med revisjon av det femårige masterprogrammet, første kull startet på den nye ordningen i 2021. En av målsetningene med revisjonen er å legge til rette for mer varierte undervisnings- og vurderingsformer i studiet. Fakultetet har i 2021 jobbet med prosjektet «Bedre læring, bedre jurister», som skal sørge for at studentene opplever helhetlig læringsdesign i emnene med studentaktive læringsaktiviteter. Fakultetet vil også særlig jobbe for at flere studenter blir i Bergen gjennom hele studieløpet.

Det medisinske fakultet (MED) har lagt ned betydelig arbeid i å følge opp kravet om pedagogisk basiskompetanse, og har i tillegg lyst ut meritteringsordningen for andre gang i 2021. Det ble tildelt én merittert status. Fakultetet har i samarbeid med studentutvalget arbeidet med å styrke studentenes muligheter for påvirkning, blant annet gjennom omfattende opplæring av studenttillitsvalgte.

Det matematisk-naturvitenskapelige fakultet (MN) har fortsatt det langsiktige arbeidet med bedre rekruttering, og oppnådd gode resultater. Det samme gjelder arbeidet med en god og inkluderende studiestart.

Det psykologiske fakultet (PSYK) har gjennomgått NOKUT-tilsyn på innføringen av RETHOS (nasjonale retningslinjer for helse- og sosialfagutdanningene), og har i etterkant fulgt opp tilbakemeldingene fra NOKUT. Videre er masterprogrammet i barnevern revidert etter ny forskrift. Fakultetet melder om gode resultater med bruken av læringsassistenter og viderefører ordningen. Formålet med ordningen er å styrke studiekvaliteten ved å engasjere studenter til å støtte medstudenter. Fakultetet har også gjennomført tiltak for å øke antallet utreisende utvekslingsstudenter.

Ved *Det samfunnsvitenskapelige fakultet (SV)* har flere av instituttene arbeidet med å styrke seminarundervisningen, og ved Institutt for geografi er ordningen med to fulltidsansatte undervisningsassistenter videreført. Ved flere av instituttene arbeides det med utvikling av nye studietilbud, både masterprogram og EVU-tilbud. Fakultetet startet opp tre nye studieprogram i 2021, hvorav alle oppnådde høye søkertall.

b. Mentorordningen

UiBs mentorprosjekt startet i 2018, med midler fra Helsedirektoratet til prosjektet *UiB Mentor*, og er et samarbeid mellom UiB og studentsamskipnaden Sammen. UiB og Sammen har fått bevilget ytterligere tilskudd fra Helsedirektoratet for perioden 2023-2025, til et prosjekt for å videreutvikle mentorordningen.

Det overordnede målet til mentorordningene er å bidra til at studenter tidlig blir sosialt og faglig inkludert i det akademiske fellesskapet, slik at de i større grad har forutsetninger for å fullføre og lykkes med studiene sine. Fakultetene organiserer selv hvordan deres mentorordning skal se ut, basert på de [sentrale retningslinjene](#) for mentorordninger ved Universitetet i Bergen. Samtlige fakulteter har tilbud om mentorordning til alle førsteårsstudenter på lavere grad.

Flere av fakultetene omtaler oppfølging av mentorordningen i sine meldinger. HF skriver at de i 2021 etablerte et mer permanent nettverk for mentorordningen og studiestart, og at ordningen nå blir koordinert av et administrativt nettverk med representanter fra instituttene og fakultetet.

Organiseringen skal sikre kontinuitet og videreutvikling av innholdet i ordningen. En evaluering av mentorordningen ved fakultetet viser at den har bred støtte ved instituttene.

SV gjennomførte en pilot på mentorordning i 2021, og ansatte 57 mentorer for å følge opp studentene. Noen utfordringer med opplegget ble fulgt opp i planleggingen for 2022, blant annet knyttet til formatet på samarbeidet med instituttene. Fakultetet har fått innspill til videreutvikling av ordningen, som evalueres i løpet av 2022. MED orienterer i sin melding om at fullskala mentorordning for alle førsteårsstudenter ble satt i gang i 2021. En felles problemstilling ved fakultetet var lavt oppmøte. Andre runde blir gjennomført i 2022, og fakultetet registrerer at det denne gangen er et noe lavere søkertall enn foregående år. PSYK har tilbudt mentorordning for alle nye studentene fra 2020, og fokus i 2022 vil være å få til større involvering av de ulike fagmiljøene, og tettere dialog med studieprogrammene.

c. Studentmobilitet

På grunn av pandemien som preget store deler av 2020 og 2021 er det ikke mulig å vise til noen trender innenfor studentmobilitet de siste to årene. Utvekslingsaktiviteten har vært preget av unntakstilstand, noe de forholdsmessig lave tallene på inn- og utreisende studenter reflekterer. *Søknadstallene* har imidlertid vært høye i 2021, spesielt når det gjelder utreise. Selv om bare 307 studenter reiste på utveksling i 2021, var det over 1100 studenter som i utgangspunktet søkte om utveksling med utreise i 2021. Interessen for å reise på utveksling synes å ha økt under pandemien. Også med tanke på internasjonale studenter som ønsker å komme til UiB har tallene begynt å stige, og i 2021 tok UiB imot 1089 innreisende studenter. Det ser dermed ut til å være på god vei i retning normalen, som ligger på 1200-1300 innreisende studenter.

I 2021 ble det jobbet kvalitativt med studentmobilitet internt ved UiB, blant annet gjennom en pilot for studieprogrammer som har hatt lite utveksling. Piloten ble utarbeidet av Internasjonal seksjon ved Studieavdelingen. Gjennom pilotperioden på ett år arbeidet studieprogrammene både i fellesskap og individuelt med kartlegging av situasjonen og identifisering av utfordringer og hindringer, og deretter med utvikling av tiltak spesielt tilpasset det enkelte studieprogram.

En aktuell ny mulighet i Erasmus+ er *Blended mobility*, og mer spesifikt *Blended Intensive Programmes*, korte studiepoenggivende kurs med en virtuell og en fysisk del. UiB har allerede sendt mange studenter på slike kurs, flest studenter på masternivå. Dette er et populært tiltak blant både studenter og ansatte.

d. Varierte og studentaktive undervisnings- og vurderingsformer

Studiekvalitetsmeldingene viser at fagmiljøene arbeider aktivt med utvikling av varierte og studentaktive undervisnings- og vurderingsformer.

MED har hatt et særlig fokus på vurderingsformer i 2021. Fakultetet har satt ned en arbeidsgruppe som skal se helhetlig på hvordan vurderingsformene kan og bør tilpasses læringsutbyttene i ulike emner. Flere emner har endret vurderingsform fra skriftlig skoleeksamen. MN har et kontinuerlig fokus på kvalitetsutvikling av undervisnings- og vurderingsmetoder, og gjennomførte blant annet våren 2022 et undervisningsseminar for vitenskapelig ansatte med fokus på tilbakemelding og vurdering, meningsskapende samsvar (constructive alignment), og aktivisering av studenter i store emner.

JUS startet opp med et nytt *første studieår* høsten 2021 som følge av revideringen av det femårige masterprogrammet. Studiet er nå mer tilpasset den digitale og internasjonale tidsalderen, i tillegg er

flere emner endret for å gi bedre læring. Vurderingsuttrykket er også endret i enkelte emner til bestått/ikke bestått. HF melder at temaet *god undervisningspraksis* er et gjennomgående tema i studiestyrets undervisningsforum, og at rapporten «Kva er god undervisningskvalitet», som er basert på en kartlegging blant vitenskapelig ansatte ved fakultetet, ble utarbeidet i 2021. SV har jobbet med undervisnings- og vurderingsformer. For eksempel har Institutt for sosialantropologi på et av emnene innført en ordning der medstudenter vurderer hverandres obligatoriske oppgaver som en del av en helhetlig plan for studentaktiv læring i bachelorprogrammet. Videre arbeider enkelte av instituttene ved SV konkret med å styrke og forbedre seminarundervisningen. PSYK melder at det arbeides med å styrke flere studieprogram, både med innholdet og progresjonen mellom emnene. Ved KMD har de utøvende og skapende kunstfaglige studieprogrammene individuelle vurderingsformer, innhold og progresjon som i hovedsak formes av student og veileder. Fakultetet jobber nå med å få til bedre strukturer på tvers av emnestrukturene.

Tilrettelegging av lokaler til varierte og studentaktive undervisningsformer

Arbeidet med utvikling av det fysiske læringsmiljøet har fulgt opp anbefalingene fra rapporten *Fysiske læringsarealer for fremtiden (2018)*. En halv stilling har i 2021 vært satt av til å koordinere dette arbeidet.

UiBs undervisningsrom med flatt gulv er nå definert som *fleksible* undervisningsrom med innredning og AV-utstyr som støtter tre oppsett: *Grupper, Forelesning, Plenum*. Plakat med bilder av oppsettene er hengt opp i rommene og lagt ut i rombestillingssystemet.

UiB har i 2021 fortsatt utbyggingen av læringsarealer spesielt tilrettelagt for studentaktive læringsformer i totalrenoveringen av Ulrike Pihls hus og i ombyggingen av det tidligere biblioteket i Christies gate 12, som begge ferdigstilles i 2022. I disse prosjektene oppgraderes også de uformelle læringsarealene med målsetting om at flere studenter velger å bruke campus til studier når de ikke har undervisning. Tilsvarende målsetting gjelder for den pågående oppgraderingen av universitetsbibliotekene, der HF-biblioteket fikk en vesentlig oppgradering i 2021 og planer for biblioteket på JUS ble påbegynt. På JUS startet arbeidet med bygging av nye attraktive, uformelle læringsarealer i 2, 3, og 4. etasje med åpning i 2022.

Som del av den store planlagte utbyggingen av Nygårdshøyden sør ble det i 2021 laget en *Visjon for læringsarealer* som skal være styrende for prosjektet og som vektlegger lokaler til varierte og studentaktive læringsformer.

Digital og fysisk undervisning

Pandemien medførte at det var strenge restriksjoner for fysisk undervisning i store deler av 2021. Flere fakulteter framhever at nedstengingen førte til utvikling av nye undervisningsmetoder og kompetanse på digitale verktøy, som det er viktig å nyttiggjøre og videreutvikle også nå som studentene er tilbake på campus.

Fakultetene melder at de etter pandemien opplever en spenning mellom studentene som ønsker mer digital undervisning, og en overgang til mer fleksibel undervisning der digitale tilbud inngår der dette er hensiktsmessig i forhold til forventet læringsutbytte. UiB har lagt til grunn et bærende prinsipp for valg av undervisnings- og vurderingsformer, der valgene skal baseres på faglige vurderinger av hvilke aktiviteter som gir best læring og vurdering. UiB har alltid fremhevet viktigheten av det fysiske universitetssamfunnet, og hadde gjennom hele pandemien en målsetting om campusbasert undervisning så snart det lot seg gjøre. For UiB er det viktig at studentene skal oppleve å være godt faglig og sosialt integrert i studiene og studiemiljøet, slik at de kan trives og lykkes som studenter. En arbeidsgruppe ser for tiden på hvordan vi kan tilrettelegge for en mest mulig hensiktsmessig integrasjon mellom det fysiske og det digitale læringsmiljøet.

PSYK hadde i 2021 fokus på å få studentene tilbake til campus, særlig gjennom å jobbe med det medmenneskelige, også i den digitale undervisningen. Fakultetet legger opp til at underviserne selv kan velge om de ønsker å strøomme fysisk undervisning, i den grad undervisningsformen passer til strømming. HF erfarer at studentene ønsker opptak av undervisning, mens fakultetet etter gjenåpning gjennomfører undervisning uten strømming. Fakultetet fremhever viktigheten av en god balanse mellom fysisk og digital undervisning som opprettholder studiekvalitet, samhold blant studentene og som bidrar til at studentene lykkes.

I dialogmøtet med SV ble det pekt på at bruken av digitale ressurser i undervisningen bør være faglig og pedagogisk begrunnet. JUS melder at som følge av pandemien har studentene innrettet seg etter at det til enhver tid skal være et digitalt tilbud i tillegg til fysisk undervisning, og jobber med å tydeliggjøre forventningene om at studentene skal være i Bergen.

Læringsdesignsteam

Systembeskrivelsen for kvalitetsarbeidet legger opp til at UiBs kvalitetssystem skal bestå av en kontrolldel og en utviklingsdel, der en viktig støttestruktur i utviklingsdelen av systemet utgjøres av en sentral- og syv fakultetsvise læringsdesigngrupper. Læringsdesigngruppene har ansvar for å veilede fagmiljøene under utforming av nye studieprogram og kvalitetsutvikling i eksisterende studieprogram.

Ordningen med læringsdesigngrupper er ny, og enkelte av fakultetene har tidligere meldt at det har vært utfordrende å etablere egne læringsdesigngrupper med hensiktsmessig mandat, rolle og funksjon. UiB engasjerte derfor våren 2022 et eksternt firma, KPMG, for å gjennomføre en helhetlig vurdering av om ordning med fakultetsvise læringsdesigngrupper er en god måte å følge opp arbeidet med kvalitetsutvikling i studiene på. Rapporten fra KPMG konkluderer med at ordningen er et nyttig verktøy i kvalitetsarbeidet, og den gir anbefalinger om videre utvikling av gruppene.

e. Støttesystem for kvalitetsarbeid

Som en del av kvalitetsarbeidet ved UiB, startet det i 2019 opp et prosjekt som skal innføre digital støtte for å forenkle og dokumentere arbeidsflyten i utvalgte prosesser innenfor studiekvalitetsarbeidet. Prosjektet *Digitalt støttesystem for kvalitet i utdanningene* ble revidert i 2021, og det er besluttet å utvikle støttesystemet i den eksisterende leveransen av Bott saksbehandling og arkiv (UH Sak), som er et samarbeidsprosjekt i UH-sektoren. Dette vil gi en sammenhengende digital infrastruktur for arbeidsflyt i UiBs systematiske kvalitetsarbeid i utdanningene. Pilotering og implementering av støttesystemet er avhengig av implementering av UH Sak og den tekniske leveransen.

Innføringen av støttesystemet har både økonomiske og kvalitative gevinster:

- Bedre utnyttelse og fordeling av studieplassene gjennom helhetlig porteføljestyling av studietilbudet.
- Forenkling eller bortfall av manuelle arbeidsprosesser frigjør arbeidstid hos en rekke ansatte i faglig og administrativ linje.
- Fokuset i kvalitetsarbeidet dreier fra forvaltning til utvikling.
- Bedre internkontroll og dokumentering av arbeidet med studieprogram og emner.
- Helhetlig digital informasjonsflyt.
- Økt brukertilfredshet.

Det nye støttesystemet vil i hovedsak benyttes av vitenskapelige ansatte, og vil medføre at dagens studiekvalitetsbase blir overflødig. Flere av fakultetene har i sine meldinger og i dialogmøtene meldt behov for bedre ressurser og nettsider for undervisere. Flere nevner spesielt at støttesystemet vil gjøre det enklere for emneansvarlige i små stillingsbrøker å bli integrert i det daglige kvalitetsarbeidet. Det nye støttesystemet vil kunne bidra til å sikre gode arbeidsprosesser.

f. Universitetspedagogisk basiskompetanse

Et prioritert område fra handlingsplanen for 2021, var styrket kapasitet i universitetspedagogisk basisopplæring for undervisningsstillinger. Program for universitetspedagogikk (UPED) ble redesignet høsten 2020. Formålet var dels å følge opp nye krav om økt omfang i den pedagogiske sertifiseringen av vitenskapelig ansatte (fra 150 til 200 timer), og dels å øke kapasiteten. Det nye programmet er delt inn i mindre kursbolker. Dette øker utvalget av kurstilbud og gjør det lettere for deltakerne å fullføre påbegynt kurs. UPED tilbyr i dag 15 kurs med i alt 350 deltakere per semester.

g. Samspill med samfunn og arbeidsliv

Styrket kontakt med arbeidslivet er et av delmålene i handlingsplanen, og også et av temaene i Studiebarometeret der UiB generelt har hatt lav skår. De fleste fakultetene har studieprogram med obligatoriske innslag av praksis, ferdighetstrening, laboratoriearbeid, tokt og/eller feltarbeid, mens det kan være mindre kontakt med arbeidslivet i enkelte av disiplinutdanningene. Ved KMD gjennomføres de utøvende og skapende utdanningene i nær kontakt og samarbeid med den profesjonelle kunst- og kulturarenaen, som studentene utdannes til. De fleste fakultetene nevner i sine meldinger at det er satt i gang tiltak for å styrke kontakt med arbeidslivet i 2021.

Flere av fakultetene fremhever i dialogmøtene at studentene er opptatt av hvordan egen utdanning kan brukes i arbeidslivet, og dette er noe fakultetene arbeider med å øke bevissthet rundt. SV nevner i dialogmøtet at tettere kobling med arbeidslivet på bachelornivå kan bidra til bedre gjennomføring og til at flere velger å søke seg inn på master. HF vil synliggjøre både for studenter og arbeidslivet at utdanningen som fakultetet gir er arbeidslivsrelevant, og har mottatt insentivmidler for å jobbe med dette i mentorordningen. JUS jobber med prosjektet «Bedre læring, bedre jurister». Fakultetet har flere emner med praksiskomponenter og har nedsatt en arbeidsgruppe for arbeidslivsrelevans.

Ved UiB ble det våren 2020 opprettet et administrativt nettverk for økt kontakt med arbeidslivet, der *arbeidslivskontakter* fra hvert fakultet deltar. Opprinnelig var mandatet å følge opp overordnede samarbeidsavtaler og sikre gode prosesser internt, både på fakultetene og mellom fakultetene. Nettverket har fungert som et forum for erfarings- og informasjonsdeling, og et kontaktpunkt for medlemmene internt. Dette har stor nytteverdi og nettverket har også ekspandert. Utdanning i Bergen har vært med fra tidlig start, og Sammen har vært representert nesten like lenge. I vår ble representant fra det nyopprettede UiB Ferd karrieresenter inkludert. UiB har en samleside om samarbeid med arbeids- og næringsliv, [arbeidsliv og karriere](#), med informasjon om samarbeid med arbeidslivet om bachelor- og masteroppgaver. Arbeidsgivere kan registrere oppgaveannonser til bachelor- og masteroppgaver via nettsidene til Utdanning i Bergen.

Vårsemesteret 2021 ble det nedsatt en prosjektgruppe ved UiB for å pilotere deltagelse i det nasjonale prosjektet Arbeidslivsportalen (ALP). ALP er utviklet i et samarbeid mellom SIKT og OsloMet, med mål om å lette administrasjon av praksisutplassering i norsk høyere utdanning. PSYK og MED valgte ut pilotemner for deltagelse i ALP. Funksjonaliteten og skaleringen i ALP er i mange tilfeller for enkel og snever for de reelle behovene i praksisemner. Det pågår stadig utvikling av funksjonalitet hos SIKT. Styringsgruppen for prosjektet ved UiB vil vurdere om nye emner bør piloteres, eller om det bør forventes en nyere versjon av ALP.

4. Gjennomføring

UiB har de siste årene hatt en positiv utvikling i gjennomstrømmingen i bachelorutdanningene. Dette har kommet etter en langsiktig satsing på studentnær oppfølging for å redusere frafall. Betydningen av tidlig sosial og faglig integrering, gode verktøy for å mestre overgangen til universitetet, og tettere oppfølging og tilbakemeldinger underveis er noen av forholdene som ble identifisert å være essensielle med tanke på gjennomføring. Siden 2017 har flere fakulteter gjennomført gruppemottak av nye studenter for å hjelpe dem i gang med studiene. I tillegg tilbyr nå alle fakultetene mentorordning for nye studenter på lavere grad. Andre tiltak er forbedring av førstesemesterstudiet med flere obligatoriske øvelser og tilbakemeldinger, samt økt bruk av seminarer og seminarledere, som ofte også fungerer som mentorer for studentene det første året.

Tabell 1 Prosentandel gjennomført på normert tid

Gjennomføring på normert tid	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Bachelorprogram	34,8	36,7	34,6	37,0	41,4	43,7
Masterprogram	52,7	54,4	53,8	59,9	54,4	57,6
Integrerte masterprogram	44,8	41,0	42,2	44,7	44,2	47,0

Tabell 2 viser utviklingen i den samlede kandidatproduksjonen på alle utdanningsnivå ved UiB de siste fem årene. Fra 2020 til 2021 er det en økning i antallet avlagte grader på ni prosent. Innenfor masterutdanningene ser vi en økning både på de toårige (12 prosent) og femårige (15 prosent) utdanningene. Det er også en fortsatt økning på bachelorutdanningene.

UiB vil heller ikke i 2021 nå alle kandidatmåltallene fastsatt av Kunnskapsdepartementet (KD). Det har gjentatte ganger vært påpekt overfor KD at disse er satt unaturlig høyt for en del program. Blant annet er kravet om antallet ferdige kandidater på medisinerutdanningen i 2021 164 kandidater, noe som er høyere enn opptaksrammen for kullet som ble tatt opp i 2015 (160 studenter). Heller ikke er kandidatmåltallet for praktisk pedagogisk utdanning (PPU) tatt ned til tross for at UiB, i samråd med KD, flytter studieplasser fra PPU over til den femårige lektorutdanningen.

Tabell 2 Kandidatproduksjon per fakultet, fordelt på år. Alle studienivå

Fakultet	2017	2018	2019	2020	2021
Det humanistiske fakultet	395	437	410	471	461
Det juridiske fakultet	363	352	381	369	419
Det matematisk-naturvitenskapelige fakultet	594	616	618	618	678
Det medisinske fakultet	281	343	336	355	329
Det psykologiske fakultet	402	440	569	380	480
Det samfunnsvitenskapelige fakultet	703	591	716	784	863
Fakultet for kunst, musikk og design	169	201	183	167	192
UiB totalt	2907	2980	3213	3144	3422

Tabell 3 Den egenfinansierte studiepoengproduksjonen (finansieres innenfor lærestedenes grunnbudsjett) økte med fem prosent fra 2020, og veksten i antall studiepoeng er totalt 20 prosent over den siste femårsperioden. For bachelorutdanningene er den samlede veksten siden 2017 nesten 1400

årsenheter, noe som tilsvarer 27 prosent. Også innenfor de to- og femårige masterutdanningene er det en kraftig økning. Produksjonen som tidligere var plassert på Examen philosophicum er fra og med 2021 flyttet til HF.

Tabell 3 Studiepoengproduksjon, årsekvivalenter

Fakultet	2017	2018	2019	2020	2021
Examen philosophicum	350	387	404	413	
Det humanistiske fakultet	1959	2136	2139	2335	2791
Det juridiske fakultet	1730	1766	1831	1922	2042
Det matematisk-naturvitenskapelige fakultet	2019	2026	2059	2307	2487
Det medisinske fakultet	1664	1677	1611	1691	1762
Det psykologiske fakultet	1531	1673	1715	1857	1917
Det samfunnsvitenskapelige fakultet	2214	2221	2403	2668	2890
Fakultet for kunst, musikk og design	530	520	523	541	553
Totalt	11996	12405	12686	13734	14442

a. Utvikling- gjennomføring på bachelornivå

Også i 2021 ser vi en bedring i andelen studenter som fullfører bachelorutdanningen. I etatsstyringen for 2022 viser KD til at UiB har hatt en positiv utvikling på gjennomføring i bachelorutdanningene, men at andelen som gjennomfører på normert tid fortsatt er for lav. KD forventer at arbeidet intensiveres gjennom tett oppfølging og sosial og faglig integrering.

Tabell 4 Prosentandel kandidater ferdig innenfor normert tid, bachelornivå

Fakultet	Årstall (kull)							
	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Det humanistiske fakultet	29,3	26,1	26,6	28,1	27,1	27,3	29,2	26,8
Det matematisk-naturvitenskapelige fakultet	31,3	38,8	34,6	34,1	35,7	33,1	35,8	41,8
Det medisinske fakultet	47,8	53,7	50,0	53,8	59,3	62,5	58,2	57,1
Det psykologiske fakultet	43,7	42,9	47,0	50,6	49,1	54,0	54,7	58,5
Det samfunnsvitenskapelige fakultet	40,0	43,1	37,5	39,9	34,7	39,1	46,2	49,5
Fakultet for kunst, musikk og design					26,7 ¹	40,0	69,8	76,6
Totalt	34,9	36,9	34,8	36,7	34,6	37,0	41,4	43,7

¹ For 2015 og 2016 gjelder dette kun musikkvitenskap. Fakultetet KMD ble opprettet 2017.

b. Gjennomføring på masternivå

Etter en liten nedgang i andelen som fullfører den toårige masterutdanningen på normert tid, er det i 2021 en bedring. Dette er også kommentert i etatsstyringen, der KD trekker frem at det er en relativt høy andel som fullfører ved UiB. Et annet moment er at gjennomføringen stiger kraftig dersom vi måler etter tre år. For kullet som startet i 2018, stiger andelen som fullfører med 20 prosentpoeng (til 74 prosent) innen seks semestre.

Tabell 5 Prosentandel kandidater ferdig innenfor normert tid, masternivå

Fakultet	Årstall (kull)							
	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Det humanistiske fakultet	45,7	42,6	31,6	32,5	30,3	34,5	32,3	34,6
Det matematisk-naturvitenskapelige fakultet	64,6	64,3	70,9	69,1	63,4	73,7	61,5	60,2
Det medisinske fakultet	47,6	46,4	43,4	47,7	42,5	58,1	64,0	62,9
Det psykologiske fakultet	79,3	67,9	74,6	61,6	72,9	65,8	64,3	63,5
Det juridiske fakultet			60,0	76,7	66,7	66,7	53,3	76,7
Det samfunnsvitenskapelige fakultet	48,1	50,0	43,9	51,1	49,8	50,2	48,3	55,7
Fakultet for kunst, musikk og design	36,4	60,0	62,5	66,7	83,3	80,0	72,9	79,4
Totalt	54,3	55,0	52,7	54,4	53,8	59,9	54,4	57,6

c. Indikasjoner på endringer

Kullene som startet høsten 2019 og 2020 produserte i snitt flere studiepoeng i løpet av det første året enn kullene før. Årsaken er både at færre studenter falt fra i løpet av det første året, og at hver av disse fullførte flere studiepoeng enn tidligere kull. For 2021-kullet ser vi en reduksjon, men fremdeles noe høyere enn 2018-kullet.

Tabell 6 Gjennomsnittlig studiepoengproduksjon per student første år, per årskull

Fakultet/studieprogram	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Det humanistiske fakultet	34,3	36,6	33,6	36,3	37,5	33,5
Det matematisk-naturvitenskapelige fakultet	41,2	38,3	41,1	42,4	44,9	41,9
Det medisinske fakultet	48,6	48,2	48,3	52,0	52,2	44,4
Det psykologiske fakultet	46,4	43,0	44,9	47,5	51,2	45,9
Det samfunnsvitenskapelige fakultet	40,5	43,0	43,2	45,5	48,2	45,9
Fakultet for kunst, musikk og design	37,5	50,6	52,6	53,7	55,3	49,4
Totalt	39,9	40,7	40,8	43,0	45,2	41,8

Vi ser også indikasjoner på at frafallet etter første semester og første studieår øker noe igjen fra våren 2022, men også her noe under nivået vi så før pandemien.

Tabell 7 Prosentandel frafall i bachelorutdanningene etter første semester og første studieår. Kull 2016-2021

Frafall	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Etter første semester	13,3 %	13,3 %	14,7 %	13,2 %	10,7 %	12,1 %
Etter første studieår	35,3 %	32,7 %	34,6 %	30,2 %	29,8 %	32,5 %

d. Tiltak for at studenter skal lykkes bedre, økt studiekvalitet og faglig-sosial integrering

Tallene ovenfor viser at gjennomføringen i bachelorprogrammene har hatt en positiv utvikling de siste årene. UiB har arbeidet langsiktig med en rekke tiltak for å styrke utdanningskvaliteten og samtidig bidra til at studenter skal trives og lykkes med sine studier. Mentorordningen har vært viktig i dette arbeidet og fremover er det planer om å arbeide mer målrettet med et inkluderende og mangfoldig læringsmiljø, hvor alle studenter uavhengig av bakgrunn kan finne den støtten de trenger for å mestre studenttilværelsen og lykkes med sine studiemål.

Frafallet skjer særlig i det første året i bachelorprogrammene. Av fakultetenes studiekvalitetsmeldinger går det fram at videreføring av tilbud om mentorordningen for førsteårsstudenter er et viktig tiltak for samtlige av fakultetene. I meldingene er det også stor oppmerksomhet rundt både infrastruktur, videreutvikling av studieprogram og studentinvolvering. Mottak av nye studenter blir pekt på som viktig, og det å legge til rette for at nye studenter raskt skal finne seg til rette, både faglig og sosialt. I 2021 ble det nedsatt en arbeidsgruppe for studiestart, som anbefalte en rekke tiltak for å forbedre velkomsten til nye studenter. Effektene av tiltakene var allerede merkbare under velkomstuken 2022.

Aktivitetene som er nevnt i kapittel 3 og 4 gir et viktig grunnlag for å øke studiekvaliteten og forbedre gjennomføringstallene. Når det gjelder tiltak som fakultetene har satt i gang utover de som er nevnt ovenfor og i kapittel 3, trekker både JUS og SV frem at det i flere programmer er jobbet med å få til en jevnere arbeidsbelastning i studiene. JUS peker spesielt på at de i det første studieåret på det integrerte masterprogrammet har endret vurderingsuttrykket i flere emner til bestått/ikke bestått, blant annet for å minske noe av karakterpresset i første semester. Flere mindre emner på programmets andre studieår er slått sammen til større emner for å gi studentene mer tid til å arbeide med det enkelte emne. MED skriver i sin melding at de vurderer å flytte et av de «tyngre» emnene i et av bachelorprogrammene til senere i studieløpet for å lette gjennomføringen i det første studieløpet. Også ved PSYK jobbes det med innhold og progresjon mellom emner i flere av fakultetets studieprogram.

Studentmedvirkning

UiB har lange tradisjoner for studentdemokratiet og et godt samarbeid med Studentparlamentet. Fakultetenes studentutvalg er sentrale i arbeidet med å involvere studentene bredt i demokratiske prosesser ved UiB. MED skriver i sin melding at de vil sette mer fokus på studentdemokratiet ved studiestart og styrke opplæringen av de tillitsvalgte. I dialogmøtene mellom HF og instituttene var studentmedvirkning et av temaene, med mål om å få til gode ordninger for bedre studentmedvirkning. Studiestyret ved HF behandlet temaet på nyåret, og har fulgt opp med arbeidsstuer for planlegging og gjennomføring av program møter som møtested for studenter og fagmiljø. Fakultetet melder at flere av instituttene har iverksatt tiltak for å få til god studentmedvirkning. MN skriver at de vil ha fokus på hvordan de kan jobbe for å støtte opp under- og videreutvikle studentdemokratiet og studentdeltakelse fremover. PSYK melder at de arbeider med å styrke samarbeidet mellom studenter og faglig ansatte. Aktuelle tiltak er mer spisset bruk av læringsassistenter og tettere koordinering av mentorordningen opp mot studieprogrammene.

5. Lektorutdanningen

Universitetsstyret vedtok 17.06.2021 ny organisering av lektorutdanningen, med etablering av lektorsenteret som det mest sentrale virkemiddelet. Lektorsenteret skal ifølge mandatet gi lektorutdanningen en enhetlig representasjon innad og utad, bidra til et sammenhengende faglig og organisatorisk innhold og en bedret studieopplevelse. Senteret skal ha faglig-administrativt ansvar for helheten i lektorutdanningen ved UiB.

Etableringen av lektorsenteret startet med konstituering av faglig leder 1. august 2021. I mars 2022 ble senteret offisielt åpnet i egne lokaler i Langes gate 3. I dag består senteret av to faglige stillinger og fem administrative stillinger. Høsten 2021 ble en etableringsfase for lektorsenteret med viktige avklaringer av ansvar og funksjonsmåter. Den viktigste enkeltsaken var arbeidet med redesign av lektorutdanningen som startet da. Redesignarbeidet er basert på vedtak i styringsgruppen for lektorutdanning, og har som mål å få bedre innplassering av praksis og å styrke sammenhengen mellom praksis og undervisningen i disiplin-fag, fagdidaktikk og pedagogikk. Siden lektorutdanningen består av ni femårige studieretninger og fagtilbud fordelt på fire fakultet, i tillegg til skolepraksis, er det en kompleks prosess å redesigne et slikt studieløp. Arbeidet avsluttes i 2023 og opptak etter ny modell skjer høsten 2024. Andre viktige saker høsten 2021 var videre arbeid med NOKUTs evalueringer og med desentralisert kompetanseutvikling.

Ansvar for praksisavviklingen i lektorutdanningen (inklusive praktisk-pedagogisk utdanning) er lagt til senteret og ledes av faglig praksiskoordinator, sammen med to administrative praksiskoordinatorer. Partnerskapet med skolesektoren skal styrkes og videreutvikles. Lektorsenteret har også ansvar for Tilskuddsordning for lokal kompetanseutvikling i grunnopplæringen (Dekomp og Kompetanseløftet), der samarbeidet med skoleeierne og skolene også er sentralt.

Fakultetene som har lektorutdanning har sett frem til etablering av Lektorsenteret, og viser i sine meldinger til at senteret vil ha en viktig rolle for synliggjøring av lektorutdanningen, for gjennomføring av redesignprosessen og for implementering av nytt styringssystem. HF viser til noen av utfordringene det skal jobbes frem løsninger for i redesignprosessen, som bruken av obligatorisk undervisning, praksisperiodene i 7. og 8. semester og plassering av ex.phil. i studieløpet.

SV hadde første opptak til lektorprogrammet i sosiologi høsten 2021. Søker-tallene var svært gode, og instituttet har fått bevilget midler til ansettelser. SV trekker i sin melding frem flere positive konsekvenser av omorganiseringen, bl.a. at det vil bli mulig å ha didaktikk og praksis i samme semester og at fakultetene vil bli mer samkjørte slik at studentene får friere valg av sitt andre fordypningsfag og muligheten for å forlenge første praksisperiode. HF melder at alle instituttene som har lektorutdanning, bidrar inn i redesignprosessen. Lektorutdanningen er en sentral del av HF's profil, og fakultetet ser det som strategisk viktig å flytte studie-plasser over til lektorutdanningen. HF legger til rette for å bidra til redesignprosessen, og arbeider nå med en intern organisering som kan understøtte det nye styringssystemet. MN arbeider med en langsiktig og bærekraftig plan for bemanningen i lektorprogrammet. Fra 2022 legges lektorstudiet i geofag ned da denne studieretningen har hatt få studenter siden oppstart og det er ikke ressurser til å videreføre utdanningen. PSYK bidrar til lektorutdanningen og støtter det nye lektorsenteret slik at det skal oppnå målet om hevet kvalitet og forbedret samarbeid. Fakultetet ser frem til at studieprogramrevisjonene skal føre til bedre harmonisering i koordineringen av didaktikk- og pedagogikkemner sett opp mot praksis slik at det blir en god helhet i utdanningen.

HF deltar også i Dekomp-ordningen der fakultetet har samarbeidet med fire skoler og i 2021 mottok kr 800 000, i tillegg til andre tildelinger. Prosjektene som startet opp i 2021 er toårige.

6. Tema for dialogmøtene

a. Oppfylging av bachelorplasser

UiB har siden 2015 hatt stort fokus på å fylle opp alle studieplassene. I opptakene er det derfor blitt lagt opp til overbooking for å sikre at alle bachelorplassene blir fylt opp. Dette har bidratt til at studenttallet har økt med ca. 30 prosent siden 2015. Tildeling av studieplasser i basisfinansieringen har i samme periode bare økt med 20 prosent. Dette innebærer at antall studenter i dag er høyere enn det UiB har basisfinansiering for. I bestillingen til fakultetenes studiekvalitetsmelding, ble det invitert til en dialog rundt denne praksisen.

HF skriver i sin melding at når de trekker EVU-studentene fra tallgrunlaget for studenter på fakultetet, er det god balanse mellom antall aktive studenter og studieplasser på den måten at fakultetet ikke utdanner flere studenter enn de har studieplasser til. De øvrige fakultetene melder også at det i hovedsak en god balanse mellom studenter og studieplasser, og melder på generelt grunnlag at de har hatt godt utbytte av overbookingen med tanke på kandidatproduksjon. Enkelte fagmiljøer erfarer imidlertid at de har tatt opp for mange studenter, og at dette har gitt utfordringer med undervisningsressurser og fysiske arealer. Disse vil redusere opptaket til et mer rimelig nivå ved senere opptak. SV er opptatt av å holde poenggrensen til søkerne på et rimelig nivå, for å sikre at de har motiverte studenter.

b. Tiltak for å øke andelen masterstudenter i toårige masterprogram

HF melder om en økning i rekrutteringen på toårig master og på lektorutdanning siden 2017. Økningen på toårig master har vært på 56 prosent i denne perioden. På de gradsgivende studiene er fordelingen i dag 60 prosent på bachelornivå, 20 prosent på to-årig mastergrad og 20 prosent på integrert master. MN skriver at de har en god balanse mellom de ulike studienivåene, og at de i inneværende år har uteksaminert flere mastergradskandidater enn bachelorkandidater. De venter en ytterligere relativ økning i masterkandidater fremover, blant annet med flere uteksaminasjoner fra integrerte masterprogram (inkludert sivilingeniør).

Flere av fakultetene har en målsetning om å øke rekrutteringen på masternivå, men understreker at det er nødvendig at studentene er kvalifisert på søknadstidspunktet, og at karakterkrav er nødvendig for å sikre tilstrekkelig kvalifiserte og motiverte studenter. Ingen av fakultetene tar til orde for å erstatte kvalifikasjonskravet for opptak med obligatoriske emner som kan tas etter opptak. Det understrekes at det er viktig at studentene har nødvendige forkunnskaper allerede ved oppstart på studiet, og det ikke alltid er rom for å tilegne seg denne kunnskapen etter opptak.

Med en målsetting om å styrke rekrutteringen til masterprogrammene, gjennomførte SV en undersøkelse om studentenes planer etter avlagt bachelorgrad. Formålet var å få informasjon om hva som motiverer studentene til å velge et masterprogram ved UiB, og hva som eventuelt må til for at de skal velge dette, samt å samle informasjon om hvordan fakultetet best mulig kan nå ut til mulige søkere.

Når det gjelder ytterligere tiltak for å øke søkningen til mastergradsstudiene, nevner flere av fakultetene at de har ansatt ambassadører som bruker sosiale medier og andre ressurser til å orientere om studiene i relevante fora der målgruppen befinner seg. Andre tiltak som er satt i gang eller planlegges, er å sørge for gode nettsider rettet mot mulige søkere, herunder synliggjøre masterprosjekter for målgruppen som er både egne- og andre institusjoners bachelorstudenter/kandidater. Det er også viktig å kunne gi

tilbud så raskt som mulig etter søknadsfristen, og gi rask påfølgende oppfølging for dem som tar imot studieplass. Fakultetene peker også på at tiltak og tilrettelegging på BA-nivå som bidrar til å øke studenttilfredshet og gjennomføring, også kan virke positivt inn på intern rekruttering til master.

c. Digital grunnkompetanse og bredde

Handlingsplanen legger stor vekt på digital kompetanse og ferdigheter for alle studenter. I UiBs strategi legges det vekt på tverrfaglige studieprogram og tilbud om emner på tvers av fag og fakulteter. De etablerte SDG-emnene (Sustainable Development Goals) er eksempler på emner som er åpne for alle studenter fra alle fakultet; det samme gjelder for de nye DIGI-emnene som omtales under.

Som første institusjon i Norge har UiB opprettet en emnepakke som skal gi digital forståelse, kunnskap og kompetanse (DIGI-emnene). Emnene kan tas av alle studenter ved UiB, og er utarbeidet av ulike fagmiljøer fordelt over fire fakultet. Emnene har oppstart høsten 2022 og omhandler temaene dataanalyse, programmering og algoritmer, kunstig intelligens, GDPR og personvern, digital sikkerhet og demokrati i en digital verden.

JUS er ansvarlig for emnet DIGI113 *GDPR og personvern*. Fakultetet erfarer at GDPR og personvern er populære tema som mange ved UiB ønsker mer kunnskap om. I arbeidet med ny studieordning ved JUS, har fakultetet fokusert på studentenes digitale ferdigheter, særlig knyttet til elektroniske rettskildesøk. PSYK er involvert i emnet DIGI115 *Data og demokrati*, og melder at mulighetene for å integrere DIGI-emner i studieprogrammene er gode. MED ser på muligheten for å skreddersy en egen emnepakke innen digitalisering rettet mot helsefagstudenter og planlegger oppretting av en videreutdanning på masternivå i helseinformatikk og digitalisering. MN har innført et krav om at alle studieprogram skal ha en komponent i programmering. Emnet INF100 *Innføring i programmering* er nå obligatorisk i alle bachelor- og femårige program ved fakultetet.

Tilrettelegging for bredde og tverrfaglighet i studieprogrammene

Flere av fakultetene har en rekke emner som er åpne for alle studenter ved UiB. I 2021 ble det laget en nettside med oversikt over alle åpne emner ved UiB for å gjøre det lettere for studenter å finne valgfrie emner utenfor sitt studieprogram. HF skriver i sin melding at de er positive til at studentene får tilbud om opplæring i digital forståelse, og melder at alle bachelorprogrammene er tilrettelagt slik at studentene kan ta emner fra andre fagområder som frie studiepoeng. MN tilrettelegger for valgfrie emner i studieprogrammene slik at studentene kan velge inn emner fra andre fagområder, utveksling, opphold ved UNIS med videre. Alle studieprogram har minst ett semester avsatt til dette. Fakultetet erfarer at det til tross for mange tilbud kan være vanskelig å få studentene til å velge emner på tvers av programmene. På master og ph.d. er det mer utfordrende å få til tverrfakultære løsninger som følge av reglene for innpass.

KMD melder at studentene ønsker flere tverrfaglige emner som kan inngå i studieprogrammene. Fakultetet vil satse på å opprette tverrfaglige emner og program internt ved fakultetet. På sikt er det også aktuelt å tenke mer tverrfakultært, for eksempel emner innen psykologi for studentene på musikkterapi.

MED har mange studieprogram som kun består av obligatoriske emner. Dette begrenser studentenes muligheter til å ta emner ved andre fakulteter. SV ser på mulighetene for mer tverrfaglighet på masternivå som i dag har lite rom for frie studiepoeng. Fakultetet melder også at studentene er svært positive til tematiske, tverrfaglige masterprogrammer. SV planlegger et tverrfaglig masterprogram i migrasjon, og ser nå på mulige samarbeid ved UiB. HF kan vise til at det tverrfaglige masterprogrammet i bærekraft har hatt gode søkertall og er et viktig bidrag til UiBs satsning innen klima- og energiomstilling. PSYK melder at studentene på Master i bærekraft etterspør emner innen problembasert læring ved

PSYK. HF og SV planlegger oppretting av et tverrfaglig PPE-program (Philosophy, Politics and Economics) på bachelornivå.

d. Forskningsbasert utdanning

Handlingsplanen legger vekt på at UiBs utdanninger skal være forskningsbaserte. Dette innebærer at studentene skal introduseres til forskningsarbeid, involveres i forskning og forskningsmiljø, undervises av aktive forskere, og at både faginnhold og undervisningsmetoder er forskningsbaserte. Alle fakultetene melder at utdanningene de tilbyr er forskningsbaserte i faglig innhold, og at de arbeider med å videreutvikle forskningsbaserte undervisningsmetoder.

Fakultetene viser i sine meldinger til ulike eksempler på forskningsbasert utdanning. MN skriver at studentene er eksponert for forskning gjennom hele studieløpet, og det er direkte kobling til forskningsmiljø på master og ph.d. Læringsformene er studentaktive og det er mye praktisk arbeid i studiene, som lab og feltaktivitet. HF trekker spesielt frem at Masterprogram i bærekraft har svært forskningsbaserte emner. Senter for vitenskapsteori (SVT) tilbød i 2021 emnet *Etikk, politikk og menneskerettigheter* der tema var den pågående pandemien. Dannelsesemnet hentet inn relevante eksperter som foreleste om sine forskningsprosjekt. Videre melder HF at to av instituttene er piloter i UiB FRAM og viser til at prosjektets kobling mellom forskning og undervisning vil ha en studiekvalitetsfremmende effekt. PSYK melder at de har etablert et 5 studiepoengs emne i praktisk forskningsmetode der førsteårsstudenter kan melde seg til forsøk og deltagelse i forskning. Studentene må også skrive et refleksjonsnotat. Ved KMD er mange faglige aktive i kunstfeltet eller jobber som profesjonelle musikere. Dette sørger for aktualitet i utdanningen. Det planlegges også aktuelle fellesprosjekter mellom de ulike miljøene på fakultetet. Atelierene til de faglige på Kunstakademiet legger opp til at de skal kunne jobbe praktisk og parallelt med studentene. Undervisningen er i hovedsak individuell og tilpasset den enkelte student. MED skriver i sin melding at fakultetet har gjennomført besøk på videregående skoler i Bergen der tema har vært forskning under- og etter utdanning. Formålet har vært å vise at det er mulig å velge en akademisk karriere innenfor helseprofesjonene.

JUS etablerte Forskerlinjen i 2017, som del av Forskningsrådets nasjonale pilotprosjekt for forskerlinjer. Målet med forskerlinjen er å identifisere og utvikle juridiske forskertalenter, og den er sentral i rekrutteringen til ph.d. og for å beholde de beste studentene i academia. De siste årene har fakultetet tatt i bruk ulike økonomiske insentivmodeller for å rekruttere til linjen. Forskergruppen for informasjons- og innovasjonsrett ved UiB samarbeider med studentorganisasjonen INNORETT om problemstillinger knyttet til juss og teknologi. Fakultetet planlegger også en innovasjonsdag med studentdeltakelse. Også MED melder at studentene på medisin og odontologi kan søke seg inn på forskerlinjeløp parallelt med ordinært studieløp.

Studentinnovasjon

Arbeidet med studentinnovasjon er styrket i 2021, men aktivitetsnivået har vært preget av pandemien. UiB har en egen studentstyrt innovasjonshub, der det arrangeres kurs, møter og sosiale samlinger. I samarbeid med NHH og HVL har UiB startet Bergen Entrepreneurship Academy (BEA), som er en felles plattform for undervisning om innovasjon og entreprenørskapsaktiviteter. UiB har opprettet et nytt innovasjonsprogram, UiB Idé, som skal gi støtte til ansatte og studenter slik at de tidlig kan få testet ut sin ide for en ny tjeneste eller oppfinnelse. Programmet gir både økonomisk og profesjonell rådgivningsstøtte til innovasjonsprosjekter med utspring i forskning eller studier ved universitetet. Fire studentprosjekt fikk finansiell støtte gjennom programmet i pilotåret 2021.

Spesielt har MN i sin melding fremhevet et fokus på innovasjon i egne utdanninger og vil fremover jobbe for mer innovasjon i studiene bl.a. ved å tilby aktuelle emner tidlig i studieløpet. Fakultetet startet opp et nytt innovasjonsemne og har høstet gode erfaringer fra dette.

7. Incentivmidler og eksternfinansiering

UiBs ordning for tildeling av incentivmidler

UiBs incentivordning for studiekvalitet har som formål å fremme prosjekter som er nyskapende, i tråd med UiBs strategiske satsninger eller som bidrar til å nå nasjonale mål for studiekvalitet og gjennomføring. For studieåret 2021 ble det satt av 3,4 millioner og Utdanningsutvalget vedtok to prioriterte områder: Utvikling av studieprogram i tråd med metodikken beskrevet i UiBs kvalitetssystem for utdanning, og utvikling som styrker og konkretiserer mulighetene for utveksling i studieprogrammene. 16 ulike prosjekter fikk tildelt incentivmidler i 2021, fordelt på fem fakultet. Fem av prosjektene er knyttet til studentmobilitet, mens andre prosjekter som har mottatt midler omhandler bl.a. skrivetrening, digitale språkressurser, studentaktiv læring, trening i kliniske og praktiske ferdigheter for medisinstudenter og videreutvikling av eksisterende program.

Støtte til studentaktiv læring og arbeidslivsrelevans

Direktoratet for høyere utdanning og kompetanse (HK-dir) ble offisielt åpnet 27. august 2021, og viderefører ordningene som tidligere ble omtalt som «Dikus kvalitetsprogrammer». HK-dir forvalter en portefølje av programmer der fagmiljø kan søke støtte til utviklingsarbeid i etablerte utdanninger eller utvikling av nye studieprogram. Porteføljen er innrettet for oppfølging av kvalitetsmeldingen og langtidsplanen for forskning og høyere utdanning. Fagmiljøene ved UiB deltar aktivt i aktuelle søknadsprosesser, og har så langt fått god uttelling. I 2021 lyste HK-dir ut midler innen Program for studentaktiv læring, UiB fikk tildelt to av de 15 prosjektene for å utvikle nyskapende undervisnings- og vurderingspraksis; Geofysisk institutt fikk tildelt 4,4 millioner til prosjektet «Bedre læring gjennom fellesskap» som skal vare ut 2024. Prosjektet «MEST-ERN medstudentvurdering og -vurdering i ernæringspraksis» ved Det medisinske fakultet fikk tildelt 5 millioner.

Geofysisk institutt ved MN fikk tildelt 5 millioner fra HK-dir fra potten som skal bidra til økt arbeidslivsrelevans i utdanningene - til prosjektet «Developing evidence-based mentoring for better STEM work placements (DEVELOP)». TekLab Bedrift som er lokalisert ved Institutt for informasjons- og medievitenskap, mottok for andre år på rad midler fra HK-dir, denne gangen fra tildelingene som går til arbeidslivsrelevans. TekLab skal engasjere studenter i bærekraftig innovasjon og entreprenørskap på måter som er relevante for arbeidslivet.

60 millioner til EVU

Aktiviteten innenfor etter- og videreutdanning (EVU) har økt betydelig de siste årene, i hovedsak gjelder dette den eksternfinansierte delen av produksjonen. Løpet av 2021 fikk UiB tilslag på samtlige søknader for utvikling av fleksible studietilbud gjennom daværende DIKU (HK-dir), på til sammen 30 millioner kroner. I tillegg var det utstrakt samarbeid om bransjeprogrammene (Olje-, gass- og leverandørindustrien, maritim sektor) der MN har driftet emner med begrenset omfang (5-10sp). Det totale eksternfinansierte bidraget regnes å være om lag 17 millioner kroner. I tillegg har UiB hatt tilbud i Kompetanse for kvalitet (Utdanningsdirektoratet). For 2021 mottok UiB om lag 13 millioner i støtte til disse tilbudene der HF, MN og PSYK drifter emnene.

Til sammen mottok vi i 2021 ca. 60 millioner i eksternt tilskudd for EVU. I årsrapporten for 2021 legges det til grunn en omsetning av EVU emner på til sammen 38,6 millioner kroner. Dette innbefatter BOA-aktivitet og salg av EVU-emner gjennom året.

Støtte gjennom Erasmus+ og Arqus

UiB mottar årlig rundt 10 millioner kroner til mobilitetsaktiviteter gjennom Erasmus-programmet. Dette omfatter studentutveksling (studie og praksis), ansattutveksling, og kortere utvekslingsopphold. Erasmus-prosjektene har ulike finansieringsrammer, men tildeling for 3-årige prosjekt kan være på mellom 4 – 9 millioner kroner. I tillegg søker UiB årlig støtte fra Erasmus+ til mellom 5 og 10 prosjekt, enten som partner eller koordinator.

I 2021-utlysningen fikk UiB tilslag på 6 søknader, 5 strategiske partnerskap (2 som koordinator og 3 som partner) og ett kapasitetsbyggingsprosjekt (som partner). Bl.a. er enhetene SLATE, Kjemisk institutt, Institutt for geografi, Internasjonal helse og Studieavdelingen involvert. I 2022-utlysningen deltok UiB i ti søknader, som er en svært positiv utvikling. Vi har foreløpig fått tilslag på to samarbeidsprosjekt som koordinator, SLATE og KMD. Dette er virkemidler som forvaltes av HK-dir og UiB hadde svært god uttelling, med 2 av 3 innvilgede søknader blant de vi koordinerte. UiB hadde også en stor økning i søknader til Erasmus+ kapasitetsbygging.

UiB avslutter deltagelsen i Arqus i 2022, inkludert Arqus R.I. som er knyttet til forskning og innovasjon. I 2021 fikk UiB midler fra Forskningsrådet, for å dele resultater fra Arqus. Dette arbeidet inkluderer en arbeidspakke for deling og spredning av god praksis knyttet til koblinger mellom forskning og utdanning, samt en arbeidspakke for å involvere medborgere til å sette forsknings- og innovasjonsagenda. Begge arbeidspakker har som mål å nå bredt ut i norsk sektor, med anbefalinger for å styrke de to feltene.

8. Planer for programevalueringer

Ifølge systembeskrivelsen for kvalitetssystemet, skal det utarbeides årlige kortfattede egenrevisninger på emne- og programnivå. Disse ligger til grunn for instituttene og fakultetenes studiekvalitetsmeldinger. Videre skal det gjennomføres mer grundige emneevaluering av alle emner hvert tredje år, og alle studieprogrammer minst hvert femte år. Fakultetene orienterer i sine studiekvalitetsmeldinger om hvilke programmer som har gjennomgått programevaluering i 2021.

I 2020 trådte det i verk krav om at evaluerte studieprogram skal reakkrediteres av fakultetsstyret, etter en vurdering og anbefaling om reakkreditering i fakultetets tverrfaglige studiekvalitetskomite. Studiekvalitetskomiteens ansvar er å vurdere om programevalueringene dokumenterer at samtlige av bestemmelsene knyttet til studieprogram i studiekvalitetsforskriften og studietilsynsforskriften er overholdt. Dersom evalueringen ikke inneholder tilstrekkelig informasjon til at studiekvalitetskomiteen kan gjøre denne vurderingen, etterspørres ytterligere informasjon fra programrådet, før programmet kan vurderes av studiekvalitetskomiteen og reakkrediteres av fakultetsstyret. Flere av fakultetene påpeker at de har erfart at ordningen med studiekvalitetskomite fungerer etter hensikten, og er med på å sikre tilstrekkelig kvalitet i programevalueringene.

Systembeskrivelsen setter også krav om at alle studieprogram skal ha oppnevnt en ekstern fagfelle. Den eksterne fagfellen skal skrive årlige rapporter etter mandat gitt av programstyret, og rapporter fra fagfellene skal omtales i programevalueringene. Samtlige av fakultetene melder at de har gjennomført programevalueringer med påfølgende reakkrediteringer i fakultetsstyrene. Alle fakultetene har planer for femårs programevalueringer og de gjør rede for planene i sine meldinger. I flere meldinger går det frem at fakultetene har hatt en gjennomgang av avtaler med ekstern fagfelle og krav til gjennomføring av rapporter.

NOKUT-tilsyn 2022

NOKUT varslet i 2021 om at det ville bli gjennomført et periodisk tilsyn av vårt systematiske kvalitetsarbeid, med oppstart våren 2022. NOKUT gjennomfører denne kontrollen hvert 6.-8. år. Å få et godkjentstempel på kvalitetsarbeidet er en forutsetning for at institusjonen fortsatt skal ha rett til selv å kunne opprette nye studieprogram. For å sikre forankring sentralt, satte universitetsstyret ned en sentral styringsgruppe, ledet av prorektor, for å lede tilsynsarbeidet ved UiB. Det ble i tillegg satt ned syv fakultetsvise styringsgrupper, en for hvert fakultet, ledet av dekanene, som har ansvar for å følge opp tilsynet på studietilbudsnivå.

6. mai 2022, mottok UiB krav om oversendelse av dokumentasjon for UiBs systematiske kvalitetsarbeid, med frist 15. september. Det systematiske kvalitetsarbeidet skal dokumenteres på institusjonsnivå og på studietilbudsnivå, ett for hvert av de syv fakultetene; tre bachelorprogram, to masterprogram, et ph.d. program, og et EVU-emne. NOKUTs sakkyndige komite kommer på institusjonsbesøk 14.-16. november. Komiteen gir sin foreløpige innstilling i januar/februar 2023, og NOKUTs styre behandler rapporten i april 2023.

9. Endringer i studieporteføljen

a. Søknader om oppretting av studieprogram med oppstart høsten 2023

Det humanistiske fakultet

- Masterprogram i japansk (toårig), Institutt for fremmedspråk

Det juridiske fakultet

- Master of Laws – LLM-program i EU and EEA Law. 1,5 år (90 studiepoeng / 1,5 år).

Det matematisk-naturvitenskapelige fakultet

- Integrrert masterprogram i data science (femårig sivilingeniør), Institutt for informatikk

Det psykologiske fakultet

- Masterprogram i barnevernsarbeid (toårig), Institutt for helse, miljø og likeverd (HEMIL)
- Erfaringsbasert masterprogram i krisepsykologi, (90 studiepoeng / 1,5 år), Senter for krisepsykologi

Det samfunnsvitenskapelige fakultet:

- Erfaringsbasert masterprogram i gravejournalistikk (90 studiepoeng / 1,5 år), Institutt for informasjons- og medievitenskap

b. Søknader om nedlegging av studieprogram fra 2023

Det humanistiske fakultet

- Bachelorprogram i retorikk ved Institutt for filosofi og førstesemesterstudier er anbefalt nedlagt. Studieplassene omdisponeres internt.

Det matematisk-naturvitenskapelige fakultet

- Bachelorprogram i data science ved Institutt for informatikk er anbefalt nedlagt. Studieplassene omdisponeres til Integrrert masterprogram i data science.

c. Planer om oppretting fra 2024 eller senere

Det matematisk-naturvitenskapelige fakultet

- Bachelorprogram i geologi, informatikk og geomatikk ved Institutt for Geovitenskap

Det psykologiske fakultet

- Erfaringsbasert masterprogram i Learning Sciences, knyttet til SLATE

Det samfunnsvitenskapelige fakultet:

- Nordic Master programme in Migration and Integration. Programmet ble vedtatt opprettet i 2021, men ble ikke akkreditert i Danmark. Institutt for sosialantropologi ser på muligheten for å starte opp programmet med samarbeidspartnere ved UiB.
- Master's programme in Remote Applied Sensing and GIS. Institutt for geografi har begynt å utrede et nytt masterprogram.

Tverrfakultært

- Studietilbud i PPE (filosofi, økonomi og politikk): Studietilbudet vil være et samarbeid mellom Institutt for filosofi og førstesemsterstudier (HF) og Institutt for sammenliknende politikk og Institutt for økonomi (SV).
- Masterprogram i spillstudier: Programmet er et samarbeid mellom forskningsmiljøer innenfor dataspillforskning ved Institutt for informasjons- og medievitenskap (SV) og Institutt for lingvistiske, litterære og estetiske studier (HF).

10. Oppsummering og satsninger for 2022/2023

På bakgrunn av beskrivelsene, som også omfatter muligheter og utfordringer med studiekvalitetsarbeid, i den samlede studiekvalitetsmeldingen, peker følgende områder seg ut som særlig viktige å arbeide med i 2022/2023:

- Oppfølging på utdanningsfeltet av UiB sin nye strategi.
- Utvikling av lektorsenteret og redesign av lektorutdanningen.
- Styrking av forskningsbasert utdanning, mulighet for bredde i utdanningene og tilbud om digital kompetanse.
- Videreutvikling av muligheter for kontakt med arbeidslivet og studentinnovasjon.
- Arbeidsgruppen «Digital undervisningsutøvelse» skal beskrive hvordan digitale verktøy kan underbygge god undervisning og legge til rette for god læring hos studentene. Arbeidsgruppen skal også se på vurdering og kommunikasjon med studenter i et digitalt perspektiv.
- Styrking av deltakelse i europeiske og nasjonale utlysingsrunder for studiekvalitetsprosjekter.
- Videreutvikling av KUSK-programmet og styrking av kompetansen til studieseksjonene ved fakultetene og instituttene.
- Styrking av støtten til undervisere og kompetansen til utdanningsledere ved instituttene.
- Videreutvikling av læringsdesigngruppene ved fakultetene.
- Gjennomføring av NOKUT-tilsynet i 2022, samt oppfølging av NOKUTs innspill etter tilsynet, herunder eventuell justering av systembeskrivelsen.
- Videre planlegging av støttesystem for kvalitetsarbeid.